

Suçta Sürüklenen Çocuklarda Maliyet Analizi Örneği: Olgu Sunumu

Cost Analysis Sample of Juvenile Delinquents: Case Report

¹Kenan Karbeyaz, ²Adnan Çelikel, ³Harun Akkaya, ⁴Yasemin Balcı

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye

²Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Antakya, Türkiye

³Eskişehir Adli Tıp Şube Müdürlüğü

⁴Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Muğla, Türkiye

Özet: Çocuğun olay sonrası, karakoldan başlayarak, soruşturma ve yargılama süreci, devlet tarafından karşılanan önemli bir maddi yük oluşturmaktadır. Sunulan olgularda bu maliyetin hesaplanması, bunun ilgili kurumlara bildirilmesi ve bu ekonomik giderin, çocukların yararına kullanımının tartışılması amaçlanmıştır. Şube Müdürlüğümüze suç işlediği iddiası ile en çok müracaat ettirilmiş, aynı zamanda amca çocukları olan 2 olgu değerlendirilmiştir. Çocukların ikisinin toplam 992 değişik suç nedeniyle başvurdukları belirlenmiştir. Çocukların her suç için minimum 800 TL giderlerinin olduğu, çocuklar için toplam olarak harcanan paranın 793.600 TL olduğu belirlendi. Bu çocuklar harcanan paranın örnek teşkil etmesi, kendilerinden sonra gelen başta aynı aile fertleri olmak üzere, suçta sürüklenen ve bunu bir davranış biçimi haline getiren çocukların erkenden teşhis edilerek gerekli güvenlik ve sosyal desteğin sağlanabilmesi oldukça önemlidir. Çocukların yargılanması için harcanan para ile bir çok imkan sağlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: suçta sürüklenen çocuk, maliyet, adli tıp

Karbeyaz K, Çelikel A, Akkaya H, Balcı Y. 2018. Suçta Sürüklenen Çocuklarda Maliyet Analizi Örneği: Olgu Sunumu, *Osmangazi Tıp Dergisi*, 40(3):107-110 Doi: 10.20515/otd.352027

Abstract: The inquiry of child beginning by the police and additionally investigation and judgment processes are costly procedures supplied by public. In the presented cases, our objective is to calculate and report to the related institutes of the expenses of such legal procedures and discuss spending those resources for benefits of children. The most often evaluated and investigated two children who are cousins and also evaluated by our office are analyzed. Two children were evaluated for a total of 992 different crimes. The minimum expense of each crime is determined to be 800 TL and the total cost of two children we calculated to be 793.600 TL. Those expenses should be taken into consideration by authorities and families of delinquent children especially the ones from the same family of our cases. It is very important in terms of early detection of children who adopted the crime as a behavioral pattern and providing them the essential social and safety supports. With the money spent on the investigation and judgment of children could have been used in many ways for the benefits of children

Keywords: Juvenile delinquents, costs, forensic medicine

Karbeyaz K, Celikel A, Akkaya H, Balcı Y. 2018 Cost Analysis Sample of Juvenile Delinquents: Case Report, *Osmangazi Journal of Medicine*, 40(3):107-110 Doi: 10.20515/otd.352027

1. Giriş

Suçta itilen çocuklar yalnızca hukuksal değil, tüm toplumu ilgilendiren sosyal bir sorundur. Çocuk ile suç ilişkisini kurmaya çalışan araştırmalar, çocuğun suçta itilmesini birden fazla nedenle açıklamaya çalışmıştır. Bunlar sosyal, psikolojik, fizyolojik, kültürel, ekonomik ve zihinsel boyutlardan ele alınmıştır (1-5). Suçta sürüklenen çocukların, adli süreçleri cezalandırmadan çok, çocuğun topluma kazandırılmasına yönelik çabaları içermelidir.

Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) çocukluk dönemi, için özel hükümler bulunmaktadır. 5237 sayılı TCK'nın 31. maddesi gereği 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde yine ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz (6).

Ülkemizde adı suç ile anılan çocukların sayısı her geçen gün artmaktadır. Çocukların suç ile anılmasından, mahkemesinin sonuçlanmasına kadar geçen süreçte, harcanan paranın belirlenmesi ve bu paranın daha yararlı olarak nasıl kullanılabilceğinin tartışılması amaçlanmıştır.

2. Olgular

Şube Müdürlüğümüzde, TCK'nın 31. maddesi gereği oniki-onbeş yaş arası çocuklar işlediği iddia olunan fiilin, hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği açısından muayene edilmektedirler. Bu muayeneler sırasında birçok çocuğun sıklıkla şubemize müracaat ettirildiği saptandı. Çocuklar hakkında, soruşturma ve yargılama sürecindeki maliyetin hesaplanması

amaçlandı. Bunun üzerine, suç işlediği iddiası ile en çok müracaat ettirilmiş, aynı zamanda amca çocukları olan 2 olgu değerlendirilme kapsamına alındı. İlk olarak mahkeme dosyasında, tüm fatura bilgilerinin ve harcamaların bulunacağı düşünülerek, Çocuk mahkemelerinden yazılı izin istenildi. Şahısların çocuk olmaları nedeniyle dosya incelenmesine izin verilmedi. Ancak rutin olarak uygulanan bir kovuşturmadaki giderler ve bunların tutarları ile ilgili bilgi verilebileceği bildirildi. Bunun üzerine, Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi, Çocuk Savcılığı ve Çocuk Mahkemelerinden rutin olarak yapılan harcamalar konusunda bilgi alındı. Olguların çocuk olmaları nedeniyle suça ilişkin bilgiler gizli tutulmuş, yalnızca harcama kalemleri öğrenildi.

İki çocuğun mevcut durumda 15 yaşlarını doldurduğu ve ikisinin de halen çocuk cezaevinde olduğu belirlendi. Çocukların 12-15 yaş arasında olgu döneme ait olarak, ikisinin toplam 992 değişik suç nedeniyle şube müdürlüğümüze getirildiği belirlendi. Rutin olarak uygulanan göz altı giriş (100 TL) ve çıkış (100 TL), TCK 31. Madde kapsamında alınan rapor (100 TL), soruşturma sırasında refakat eden avukata ödenen ücret (182 TL), mahkeme aşamasında dava için atanan avukata ödenen ücret (320 TL) değerlendirildiğinde; çocukların her suç için minimum 800 TL giderlerinin olduğu saptandı. Çocuklar için toplam olarak harcanan minimum giderin 793. 600 TL olduğu belirlendi. Bu gider içinde sosyal çalışmacı, psikolog, diğer bilirkişilere ait giderlere ait fatura bilgilerine ulaşılamadığı için giderlere eklenmedi. Ayrıca kolluk kuvvetlerinden, çocuk savcılarında, doktorlardan, avukatlara ve hakimlere kadar, bir çok meslek grubunun yoğun bir şekilde aynı çocuklar ile ilgili mesai harcadığı görülmektedir. Hesaplanamayan kırtasiye ve dosya masrafları da düşünüldüğünde giderin tahmin edilenden çok daha fazla olduğu açıktır. Ayrıca iki çocuğunda kardeşlerinin olduğu ve adliyede kayıtlarının oluşmaya başladığı saptanmıştır. 12 yaşının ilk yarısında olan aynı aileden olan bir çocuğun şubemize kayıtlarında 70 ayrı olay nedeniyle raporu mevcuttur. Bunun gibi çok sayıda suçta karışmış onlarca çocuk olduğu saptandı.

3. Tartışma

Ülkemizde çocuk suçları ile ilgili mahkemeler ve savcılıklar kurulmuş, çocuklar ile ilgili polis birimleri kurulmuştur. Bu organizasyonların genellikle amacının çocuğa suçu uygun ceza vermek amacı taşıdığı görülmektedir. İlk amaç çocuğa uygun cezayı bulma değil, çocuğu düzeltici ve eğitici önlemleri almak olmalıdır. Eskişehir’de yapılan ve 330 olgunun değerlendirildiği bir çalışmada, olguların 205’inin (% 71,7) ilk suçu olmadığı belirlenmiştir (3).

Sunulan iki çocuk olgu da 3 yıl içinde yaklaşık 500’er farklı suç nedeniyle sorgulanmıştır. Dolayısıyla kısır döngü şeklinde, çocuklar suça karışmış, yakalanmış, sorgulanmış, adli süreç sonunda yasalar gereği bırakılmış, sonra tekrar suça karışmışlardır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalara göre, suç işleyen ve suç işleme potansiyeli olan çocuklar bellidir (3, 7-12). Bu çocukları suç işledikten sonra yakalayıp, uygun cezaları belirlemek tek amaç olmamalıdır. Ancak mevcut uygulamada suça itilen çocuğun kurtarılamadığı, yalnızca cezasının belirlenip uygulandığı düşünülmektedir. Sunulan olgularda görüldüğü gibi, çocuklar büyüdüğüde de suç işlemeye devam etmişler, bu kez cezaevine konmuşlar ve önceki suçları da bu cezanın üzerine eklenmeye başlamıştır. Tahminen bu çocukların çok uzun bir süre cezaevinden çıkma ihtimalleri yoktur.

Yapılan hesaplamada iki çocuğun 3 yıl içinde devlete maliyeti minimum 800. 000 TL civarındadır. Bu harcamada daha faturalarına ulaşamadığı için hesaplanamayan birçok kalem olduğu bilinmektedir. İki çocuk için; polis, savcı, doktor, hakim, katip ve

soruşturma ve yargılamada görevli memurların önemli bir mesai harcadığı bilinmektedir. Bu kadar çaba bu çocukların cezaevine girmesi ile sonuçlanmaktadır. Sunulan iki çocuk olgunun kardeşleri de suç işlemeye başlamıştır. Cezaevlerinin, çocuklar için uygun yerler olmadığı malumdur. Ayrıca cezaevinde olmalarının da devlete ayrıca bir maliyeti söz konusudur.

Adli tıp uzmanları olarak, görevimiz yalnızca talep edilen rapor isteklerine cevap vermek olmamalıdır. Tespit ettiğimiz aksaklıkları ve çözüm önerilerini paylaşmak bizim mesleğimizin önemli bir parçasıdır. Çocuklar için çok büyük miktarda para harcadığı, ancak sonuçta bu çocukların cezaevinde yaşandığı, cezaevinden çıkanların ise çoğunlukla yeniden cezaevine girecek bir suça karıştıkları, kimi zaman cinayet işledikleri veya cinayete kurban gittikleri bilinmektedir.

4. Sonuç

Bu çocuklar için en baştan yaşayabilecekleri, eğitimlerini sürdürebilecekleri ortamların hazırlanması, uygun yaşa geldiklerinde istihdam sağlanması önemli toplumsal bir sorunun çözümünü sağlayacaktır. Bunun için gerekli kaynağın fazlasıyla olduğu çalışmamızdan anlaşılmaktadır. Bu konuda bir proje geliştirilmesi, konunun uzmanı olan eğitimciler, pedagoglar, psikologlar, yargı mensupları, hekimler gibi ihtiyaç duyulan tüm alanlardan görüş ve katkı alınması gereklidir. Bu amaçla yapılan bu çalışmanın, yargı mensupları, idareciler ve meslektaşlarımızla paylaşılması amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Bayındır N, Özel A, Köksal E. Çocuk suçluluğu demografisi; Kütahya şehri örneği. Polis Bilimleri Dergisi 2007;9(4): 95-108
2. Hancı H, Ege B. İzmir’de suç işleyen çocukların sosyolojik özellikleri. Adli Tıp Dergisi 1993; 9: 3-9.
3. Şen S, Karbeyaz K, Toygar M, Akkaya H. Eskişehir’de suça sürüklenen çocukların sosyodemografik değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi 2012;26(3):146-55
4. Aydın B, Turla A, Kocakaya M, Kararlan B. Samsun’da suç işlediği iddiası ile Emniyet Müdürlüğü’ne gelen/getirilen çocuklar. Adli Psikiyatri Dergisi 2004; 1: 45-53.
5. Farrington DP, Loeber R. Epidemiology of juvenile violence. Child Adolesc Psychiatry Clin N Am 2000; 9: 733-48.
6. Yalvaç G. Türk Ceza Kanunu Yalvaç G. Türk Ceza Kanunu. İç; Yalvaç G. Türk Ceza Kanunu Yalvaç G; editör. Karşılaştırmalı-Gerekçeli TCK, CMK, CGTİK ve İlgili kanunlar ile Yönetmelikler. Ankara: Adalet Yayınevi 2014 p.3-150.
7. Gündoğmuş ÜN, Çolak B, Boz H, Biçer Ü. 1996-2001 Yıllarında Kocaeli’nde yapılan farik-i mümeyyizlik muayenelerinin değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi 2003;17(2):1-7
8. Hancı İH, Aktaş EÖ, Keleş H, Yavuz İC, Ertürk S, Demirçin S. İzmir Çocuk

- Mahkemesinde Davaları Sonuçlanan Çocukların Demografik Özellikleri: 1991-1993. Adli Tıp Dergisi, 1994;29-35
9. Schwalbe CS, Gearing RE, MacKenzie MJ, Brewer KB, Ibrahim R. A meta-analysis of experimental studies of diversion programs for juvenile offenders. Clin Psychol Rev. 2012;32(1):26-33
  10. Murray J, Farrington DP. Risk factors for conduct disorder and delinquency: key findings from longitudinal studies. Can J Psychiatry. 2010;55(10):633-42
  11. Schroeder RD, Osgood AK, Oghia MJ. Family transitions and juvenile delinquency. Sociol Inq. 2010;80(4):579-604.
  12. Yağmur F, Renklidağ T, Cantürk G. Ankara Üniversitesinde 1992-2002 Yılları Arasında Yapılan Farik ve Mümeyyizlik Olgularının Değerlendirilmesi. Adli Psikiyatri Dergisi, 2004;1(1):15-20.